

rechte —
g van het
en wel een
t te meer
Schriftuur-
een zelf-
derzoek is,
van Gods
itverkoren
fd en be-
zoek, dat
teert met

et slechts
ns indivi-
in ver-
kerkelijk
alarm ge-
ening van
bleken tot
ngen van
leiding des
ds Naam".
gesteld en

in de an-
s, Theore-
wordt het
ezien wan-
i, wanneer
s, wanneer
is een sy-
niet van-
isatie ook
r woorden

us telkens
uning van
tenbeentje,
studeerver-
maar voor
t verlicht-
et laatste
Laat ik

mpje op-
paar jaar
van mede-
naarmede
effend be-
en als een
tig gezag,
geteekend
niet zoo

te weten
was over
ubliekelijk

op het ge-
rie, no. 11
in artikel:
wordt op-
land" over
gd wordt,
ing de be-
tunistische
r beginsel
met voor-
naarbij dan

het boven-
begrijpen,
olutionaire

ar is voor
aag, of dit
achten één
ak voor de

len lateren
atie heeft
beginselen,
beteekenis

andragen,
den vinger
utkundige
er bespro-
eens ge-
alsof het
s de zoete
st; Fabius
lijke wijze,
ermes; en
rd critiek
herhaalde
tegen den
llende on-
verplichte
a ook: de
Fabius als

isatie van
partij niet

Echter mag nooit uit het oog verloren worden, dat voor eene partij de organisatie niet het eenige is, zelfs het voornaamste niet. De organisatie moet het beginsel dienen, dat de eigenlijke grondslag der partij is.

Eene organisatie, schoon op zich zelve goed, wordt echter tot wezenlijk gevaar voor eene partij, als daarop eenzijdig gewicht wordt gelegd; het belang, de kracht, de macht der organisatie schier alles wordt, en voor de zuiverheid der beginselen de liefde afneemt.

Dat zich nimmer verschijnselen openbaren, welke ook voor de antirevolutionaire partij uit dit oogpunt enigszins bedenkelijk zijn, zoude ik niet durven zeggen. Het moet de aandacht trekken, dat sommigen, althans in het openbaar, telkens spreken van de georganiseerde antirevolutionaire partij; op het nieuwe toevoegsel zouzeer den nadruk schijnen te leggen, dat het schier is, alsof in dat woord meer nog dan in het volgende de verkondiging van hunne geestdrift gezocht moet worden. Voor de organisatie komen zij op; voor het belang

der organisatie; de discipline moet gehandhaafd worden....." (blz. 108 v.).

En dan laakt de schrijver het, dat over een beweerde afwijking van een program van actie veel geschreven wordt, terwijl de vraag of verzekeringsdwang overeenkomstig het Duitsche staatsocialisme niet in strijd is met de antirevolutionaire beginselen vrijwel geen belangstelling trekt.

Het verval der antirevolutionaire partij dateert volgens Fabius van 1894. Nota bene! dat is: let wel! Het constateeren van verval is niet voorbehouden gebleven aan onzen tijd. Het is niet een ongehoorde nieuwigheid, ingevoerd door de „vrijgemaakten", die dan nu ineens op alles wat aan te merken hebben. Fabius heeft aangewezen een neergaande lijn, en die neergang is volgens hem begonnen in 1894. We zullen zien.

Apeldoorn.

B. JONGELING.

DE CRISIS VAN HET GEZAG in het bedrijfsleven (XXIV)

In een onzer vorige artikelen wezen wij er reeds op, dat ten aanzien van de z.g. éénmanszaak, waar de patroon alleen het werk doet — en wij voegen hierbij ook die kleine bedrijven, waar de patroon met één of zeer weinige knechten het werk verricht —, de vraag wie in zulk een zaak rentmeester is naar de Schrift, bij wien derhalve verantwoordelijkheid en zeggenschap berusten, niet een ingewikkeld probleem vormt, doch zeer duidelijk en eenvoudig beantwoord kan worden. Het antwoord ligt besloten in het 8e gebod van de Wet des Heeren, dat van ons eerbiediging vordert van het goed van den naaste.

Nu wordt de stelling verdedigd, dat ten aanzien van andere ondernemingsvormen, in het algemeen de grotere bedrijven, de toestand een geheel andere zou zijn.

Wij willen nu achtereenvolgens eenige andere ondernemingsvormen de revue laten passeeren om na te gaan of er inderdaad grond is voor de bewering, dat de positie van den rentmeester over het goed naar de Schrift niet als bovenstaand, doch geheel anders noodzakelijk bepaald dient te worden.

Als eerste noemen wij dan de Burgerlijke Maatschap. Bij deze Maatschap verbinden zich twee of meer personen om samen een bedrijf te gaan uitoefenen met het oogmerk om het daaruit ontstane voordeel onderling te verdeelen. Ieder der vennoten moet daartoe iets inbrengen. Dit kan zijn geld of goed, het kan ook alleen arbeidskracht zijn. Hier hebben wij dus een vorm voor ons, waarin degene, die zijn arbeidskracht inbrengt, bij het aangaan van de overeenkomst wordt gezien en ook vrijwillig wordt erkend als een gelijkgerechtigde, als een deelgenoot in de onderneming. Het is duidelijk, dat waar de winst samen gedeeld moet worden, er ook een voorafgaande afspraak moet zijn, waarbij ieders aandeel in de maatschap wordt vastgesteld. Men zal b.v. bij hem, die zijn inbreng in goed en niet in geld verricht de geldswaarde van dat goed moeten vaststellen. Volgens de wet staat degene, die alleen zijn arbeidskracht heeft ingebracht in de maatschap, gelijk met den inbrenger van het kleinste aandeel. Volgens de wet moet in ieder geval de getroffen overeenkomst de bepalingen bevatten over de wijze, waarop winsten en verliezen gemeenschappelijk verdeeld zullen worden. Daarbij geldt dan, dat een afspraak, waarbij één of meer der vennoten alle winsten zouden genieten en anderen niets zouden ontvangen, nietig is, gegeven het feit, dat de maatschap juist gemeenschappelijk voordeel beoogt en daarvoor is aangegaan. Het is daarentegen wel wettelijk geoorloofd te bepalen, dat één of meerderen de verliezen zullen lijden, met uitsluiting van anderen. Op deze wijze kan dus b.v. degene, die alleen zijn arbeidskracht inbrengt en geen kapitaal bezit, toch als vennoot optreden. Tegenover derden is volgens de wet alleen de h a n d e l e n d e vennoot aansprakelijk. Aangezien de maatschap geen zaak is met een eigen afzonderlijk vermogen kan men derhalve als schuldeischer zijn vordering niet op de bezittingen van de maatschap verhalen. Alleen als andere of alle vennoten den handelenden vennoot, die een transactie verricht voor de maatschap, volmacht hebben gegeven, dan is er ook de aansprakelijkheid van deze anderen, ieder voor een gelijke som, tenzij niet uitdrukkelijk was bepaald, dat de aansprakelijkheid zou gelden in verhouding tot ieders aandeel. Deze ondernemingsvorm van de burgerlijke maatschap is wettelijk geregeld in het Burgerlijk Wetboek.

Bezien wij nu dezen ondernemingsvorm, waarvan wij de structuur hebben aangegeven volgens de lijnen door de wet daarvoor in het algemeen gesteld, in verband met onze vraag naar den Schriftuurlijken rentmeester en diens zeggenschap, dan kan daarvan het volgende worden gezegd. Als rentmeesters kunnen direct worden aangemerkt die vennoten, welke goed of geld hebben ingebracht. Daarbij moet dan voorts worden opgemerkt, dat deze vennoten, handelende in hun rechtmatige bevoegdheden als bezitters of rentmeesters van den eigendom Gods, die hun werd toebetrouwd, door vrije beschikking hunnerzijds een zekere mate van mede-bevoegdheid hebben toegekend

en dat zoolang de maatschap duurt, over hetgeen door hen in geld of goed werd ingebracht in de maatschap. Het is duidelijk, dat dit alles rust op deze vooronderstelling, dat hun mede-vennoot, zonder inbreng van geld of goed, door deze vennoten met geld of goed als inbreng in de maatschap, wordt gezien en erkend als een gelijkwaardig deelgenoot, even kundig als zij zelf zijn of kundiger, in het doen en leiden der zaken voor de maatschap. Hebben nu deze vennoten voorts één of meer arbeiders in hun dienst, dan kunnen deze geen aanspraak doen gelden op mede-zeggenschap, als de vennoot zonder inbreng van geld of goed, wel heeft. De aanspraken van deze arbeiders zijn bepaald en beperkt tot de aangegane arbeidsovereenkomst. En deze arbeids-overeenkomst is iets wezenlijk geheel anders dan de maatschap-overeenkomst. Hoe goed het oordeel van de vennoten over deze arbeiders wat hun prestaties en kundigheden betreft, overigens ook moge luiden, het reikt toch niet zoover, dat zij deze arbeiders als gelijkwaardige deelgenooten, wat betreft de leiding der zaken van de maatschap, kunnen aanmerken. Op dien grond worden zij dan ook niet als deelgenooten door de vennoten in de maatschap opgenomen, doch treden zij op als arbeiders in loondienst.

Op grond van hetgeen hierboven werd opgemerkt, meenen wij te mogen concluderen, dat het bij deze Burgerlijke Maatschap geen moeilijkheden geeft om vast te stellen, wie de Schriftuurlijke rentmeesters zijn en wie niet, wie heeren zijn en wie knechten. Rentmeesters zijn de deelgenooten of vennoten, en zij alleen.

De bespreking van dezen ondernemingsvorm is daarom niet van belang onthloot, omdat juist bij dezen ondernemingsvorm er twee categorieën van medewerkers in de onderneming kunnen zijn, die geen geld of goed, doch alleen hun arbeidskracht inbrengen. De een doet het evenwel als kundig en erkend deelgenoot of vennoot, de ander als gewaardeerd arbeider in loondienst. De een is in het bezit van mede-zeggenschap, de ander niet.

Wij gaan een stapje verder en komen thans bij de vennootschappen van koophandel. In 't Wetboek van Koophandel, dat dezen bepaalden vennootschapsvorm regelt, worden de navolgende drie soorten van vennootschappen van koophandel erkend: a. de vennootschap onder een firma, b. de vennootschap bij wijze van geldschieting, ook wel commanditaire vennootschap geheeten, c. de naamloze vennootschap.

Beginnen wij met de figuur van de Vennootschap onder firma. Hierbij treden twee of meer personen in relatie tot elkander en stichten samen een vennootschap onder firma. Deze vennootschap krijgt een eigen naam en onder dezen firma-naam gaat men nu zaken doen. Wat de relatie tusschen de firmanten onderling betreft, de interne verhoudingen dus, heeft het Wetboek van Koophandel geen voorschriften. Dit wordt in de firma-acte geregeld en voor zoover deze er niets over bevat, gelden weer de algemeene bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, zooals deze bij de maatschap werden gesteld. Wat de verhoudingen naar buiten betreft geldt, dat iedere firmant ook de anderen verbindt, voor zoover hij zijn bevoegdheden vastgelegd in de firma-acte niet overschrijdt. Iedere firmant is voor de firma tegenover derden met zijn geheele vermogen aansprakelijk.

Vragen wij weer, wie zijn de rentmeesters naar de Schrift bij zulk een vennootschap onder firma, en hoe ver strekt dat, dan moet allereerst gezegd worden, dat het de firmanten zijn en zij alleen. Voorts verdient het ook de aandacht, dat zij door hun samengaan en samenbundelen van hun bezittingen voor hun gemeenschappelijke onderneming in feite ook elkander rentmeesters-bevoegdheden hebben verleend over hun eigen afzonderlijke bezittingen, tot op zekere hoogte. Deze privé-bezittingen toch kunnen bij ongunstigen gang van zaken geheel worden aangesproken om de firma-verliezen te helpen dekken, en bij de beoordeeling van de engagementen van de firma komen ook deze totale, gemeenschappelijke bezittingen in de weegschaal te liggen tegenover die verplichtingen. Geldt bij een maatschap

nog, dat slechts iedere handelende vennoot aansprakelijk kan zijn (het kan ook anders zijn overeengekomen), bij de vennootschap onder firma zijn alle vennoten verantwoordelijk voor alle firma-transacties. Men is dus solidair in de aansprakelijkheid voor het geheele firma-beleid.

Ook bij deze vennootschap onder firma ondervinden wij derhalve geen moeilijkheden om vast te kunnen stellen, wie de bezitter of rentmeester is over den eigendom Gods, wanneer wij maar vasthouden aan den regel van de Wet Gods en dien volledig eerbiedigen en niet van zijn kracht berooven.

Vervolgens belanden wij bij de Commanditaire Vennootschap. Het karakter van dezen ondernemingsvorm wordt in hoofdzaak hierdoor bepaald, dat één of meer handelende personen een overeenkomst aangaan met één of meer anderen, die als geldschietters optreden met de nadrukkelijke bepaling, dat zij geen aandeel in het beheer der zaken zullen hebben. Voor hun ingebrachte gelden ontvangen zij dan een overeengekomen aandeel in de winst. Een andere naam voor die Commanditaire Vennootschap is dan ook „vennootschap bij wijze van geldschieting." Bij deze C.V. zijn er twee soorten van deelgenooten: de beheerende vennoten en de commanditaire vennoten, welke laatsten door de Engelschen met de typische uitdrukking van „sleeping partners" (slapende deelgenooten), wij zeggen ook wel „stille" vennoten, worden aangeduid. De beheerende vennoten zijn met hun geheele vermogen aansprakelijk voor de verplichtingen der C.V., de commanditaire vennoten alleen voor de som der door hen ingebrachte gelden. Toch zijn ook deze commanditair als geldschietters niet op één lijn te stellen met crediteuren of kapitaal-crediteuren, zij zijn bepaald terecht vennoten geheeten. Zij dragen aandeel in de zaak zelf en zijn geen geldschietters, die onafhankelijk van den gang van zaken een vooraf vastgestelde rente van hun geld genieten.

En al mogen nu deze commanditaire vennoten volgens de wet geen daden van beheer verrichten of in de zaken van de vennootschap werkzaam zijn, toch kan in bepaalde gevallen hun invloed op den gang van zaken wel degelijk merkbaar worden. Er zijn toch b.v. gevallen, waarin in zulk een C.V. een „trustee" wordt gevormd, die als college van toezicht wel eenigszins te vergelijken is met den Raad van Commissarissen bij de N.V. Ook in zulk een College van toezicht komt dan nog te meer uit, dat een zekere mate van zeggenschap toch niet aan de commanditaire vennoten kan worden onttrokken.

Stellen wij dus bij deze C.V., ook al is deze geen rechtspersoon in den zin der wet, de vraag naar den Schriftuurlijken rentmeester, dan komt bij de beantwoording van die vraag allereerst naar voren de figuur van de(n) beheerende(n) vennoot(en) en voorts ook die van de commanditair(en). Belden zijn aansprakelijk voor hetgeen in en door de vennootschap geschiedt met de bezittingen, die God hun in beheer gaf.

P. GROEN.

Boekbespreking

Tusschen Kuyper en Barth (I)

Dr G. C. Berkouwer, Geloof en Rechtvaardiging. Uitgave Kok, Kampen, in de reeks Dogmatische Studiën.

Dr Berkouwers vruchtbare pen legt ons in snel tempo het eene dogmatische werk na het andere ter bestudeering voor. Nauwelijks is Conflict met Rome verschenen, of Kok kondigt een reeks Dogmatische Studiën aan, waarvan we reeds drie deelen ter beoordeeling ontvingen. En alweer wordt een vierde deel over de Voorzienigheid Gods aangekondigd. De enorme werkkraft en groote belezenheid, waarvan deze studies getuigen, kunnen niet anders dan het grootste respect afdwingen van ieder, die iets weet van het moeizame van juist de dogmatische studie. Het is daarom ook, dat we in de eerste plaats onze waardeering willen uitspreken voor het feit, dat op deze wijze onze boekentafel niet alleen van de eindeloze reeks barthiaansche dogmatische studies voorzien wordt, die vandaag van de pers komt, maar dat zoodoende ook de gereformeerde dogmatiek beoefend blijft en van zich doet hooren. En wie de werken van Berkouwer kent, weet, dat het een genot is ze te lezen. De auteur bezit de gave voortreffelijke exposés te geven van de dogmatici van deze eeuw en hij beschikt over een kennis van de nieuwere theologie, die vrijwel volledig is.

Maar al stellen wij deze overwegingen voorop en dwingt het bovenstaande ons ook tot bescheidenheid in het uitbrengen van ons oordeel, dat mag ons niet verhinderen te trachten een critische bespreking te geven van de werken, die thans voor ons liggen. In deze artikelen willen wij dat trachten te doen met het voornaamste deel van deze reeks, de studie over Geloof en Rechtvaardiging.

Dan wil ik dadelijk beginnen met te trachten een plaatsbepaling te geven van het dogmatische standpunt van den schrijver. Ik heb gepoogd dat aan te duiden door den titel, welken ik boven deze kritiek geschreven heb: tusschen Kuyper en Barth. Ik sluit me daarmede aan bij een bespreking, die ik in ons blad